

notaris.be

Successieplanning : fiscale & familiale aspecten

Verstandig (st)erven

De successietarieven

Hoe duur is erven in ons land?

Vlaanderen

SCHIJVEN	Tarief in rechte lijn, tussen echtgenoten en tussen samenwonenden
0,01 EUR tot 50.000 EUR	3 %
50.000 EUR tot 250.000 EUR	9 %
daarboven	27 %

SCHIJVEN	Tussen broeders en zusters	Tussen anderen	
0,01 EUR tot 35.000 EUR	25 %	25 %	
35.000 EUR tot 75.000 EUR	30 %	45 %	
daarboven	55 %	55 %	

Andere wijzigingen sinds september 2018

- nieuwe vrijstellingen voor **kinderen jonger dan 21 jaar die beide ouders verloren hebben**:
 - een volledige vrijstelling voor de verkrijging van (een deel van) de gezinswoning van de overledene;
 - een voetvrijstelling op maximaal de eerste 75.000 euro van de netto-verkrijging van roerende goederen;
- voor de **langstlevende echtgenoot of samenwonende partner**, een nieuwe voetvrijstelling op **maximaal de eerste 50.000 euro** van de netto-verkrijging van roerende goederen

Roerende goederen = onder meer de verplaatsbare goederen zoals bankbiljetten (geld), meubels, schilderijen, auto's, juwelen...

Successierechten op de Vlaamse gezinswoning?

Wie geniet in Vlaanderen van de vrijstelling?

- Langstlevende echtgeno(o)t(e)
- Samenwonende “partner” (wettelijk of feitelijk)

Bijkomende voorwaarden voor samenwonende partners

- Feitelijke:
- **3 jaar** samenwoning vereist om van vrijstelling te genieten
 - **1 jaar** samenwoning vereist om van verminderde tarieven te genieten.

Wettelijke en feitelijke: bloedverwant in rechte lijn (en fiscaal gelijkgestelde) uitgesloten

vrijstellingen sinds 1 september 2018

1. Langstlevende echtgeno(o)t(e) of samenwonende partner:

- een **nieuwe voetvrijstelling** op maximaal de eerste 50.000 euro van de netto-verkrijging van **roerende goederen**

2. voor kinderen jonger dan 21 jaar die beide ouders verloren hebben

- een volledige vrijstelling voor de verkrijging van (een deel van) de gezinswoning van de overledene + een voetvrijstelling op maximaal de eerste 75.000 euro van de netto-verkrijging van roerende goederen.

Andere belangrijke wijziging: nieuwe erfenissprong: ouders die een nalatenschap aanvaarden kunnen de waarde van deze nalatenschap (of een deel ervan) onder bepaalde voorwaarden, binnen het jaar belastingvrij schenken aan hun kinderen.

Sinds 01.06.2012

De “Anti-Rechtsmisbruikbepaling”

“Mag” successieplanning?

- JA !
- ... Maar wees voorzichtig en laat u adviseren door uw notaris
- “zwarte lijst” van de fiscus
- Toets van de “constructie” met de (historische) fiscale doelstelling van de wet
- Eventueel niet fiscale motieven expliciet inroepen

In goede en kwade dagen...

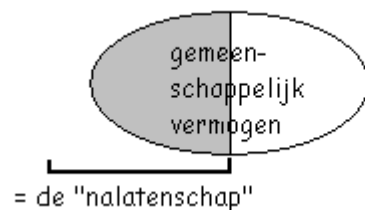
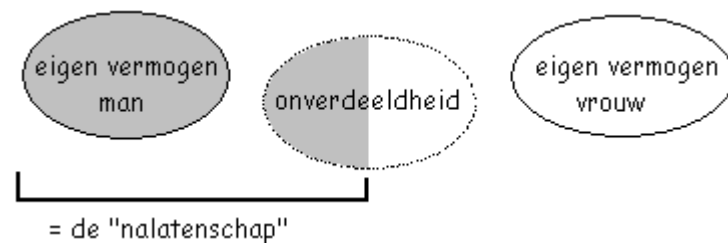
1. Planning via HUWELIJKSCONTRACT

U bent gehuwd: wie erft wat?

- Langstlevende huwelijkspartner: HET VRUCHTGEBRUIK op de ganse nalatenschap
- De kinderen: de BLOTE EIGENDOM op de ganse nalatenschap
- Indien **geen kinderen** dan erft de langstlevende huwelijkspartner:
 - De gemeenschap en/of de onverdeelde goederen: in VOLLE EIGENDOM
 - De eigen goederen van de overledene: in VRUCHTGEBRUIK

Samenstelling van de "NALATENSCHAP" in elk van de huwelijksstelsels

Breng eigen goederen in de huwelijksgemeenschap

Inbreng van eigen goederen in gemeenschap

Nut ?

- 1) Fiscale besparing inzake successierechten: optimale spreiding over toekomstige nalatenschappen van beide echtgenoten
- 2) Ingebrachte goederen kunnen voorwerp worden van “**keuzebeding**” rond huwgemeenschap (erfrecht LLE niet noodzakelijk beperkt tot VGB)

Quid fiscale inbrengkost ? = verwaarloosbaar = 50 €

(zowel voor roerende als onroerende goederen)

**Schrap uw “langst leeft al heeft”-
clausule**

Schrapping van de langst-leeft-al-heeft-clausule

- Komt vaak voor in oudere huwelijkscontracten (zgn. **“verblijvingsbeding”**)
- = ganse gemeenschap in volle eigendom naar LLE
- In principe OK (LLE is alleen “baas” over alles)
- Maar **Fiscaal zware taxatie**
 - Reden : art. 2.7.1.0.4 VCF (“fictiebepaling”)
 - Hou ook rekening met 2de taxatie in latere erfenis van LLE

Gun uzelf het comfort van een “keuzebeding”

Keuzebeding

- De “*bestseller*” in de hedendaagse notariële praktijk
- **Wat ?**
 - Een soort “Chinees menu”
 - LLE kiest NA het overlijden vrij welke goederen hij / zijn naar zich toetrekt uit de gemeenschap (in volle eigendom dan wel slechts in vruchtgebruik)
 - = m.a.w. erfrecht “à la carte”

Keuzebeding (vervolg)

Keuze zal afhangen van:

- Behoeften inzake levensstandaard & financiële noden / prioriteiten
- Al dan niet behoefte aan vrij beschikking over erfgoederen (zijn “goesting doen”)
- Relatie met de kinderen
(is die goed of slecht ?)
- Het fiscale plaatje (perfecte fiscale optimalisatie mogelijk => o.a. inzake Vlaamse vrijstelling gezinswoning, (eventueel in combi met testament))

Planning in stelsels van SCHEIDING van goederen:

- Toevoeging van een beperkte gemeenschap (**"TIGV"**)
- Inlassing van een **beding van verrekening van aanwinsten**
- Techniek van de wederzijdse schenking
(*zie bespreking deel schenkingen*)

Kinderen uit een vorige relatie?

Denk in uw huwelijkscontract aan de Valkeniersclausule

Huwelijk met kinderen uit vorige relatie

- = Oplossing voor kinderen uit vorige relatie bij later huwelijk !
- Echtgenoten kunnen onderling “een regeling treffen” (lees: de stiefouder deels “onterven”)
- Hoe ver men in de onterving wenst te gaan bepaalt men **vrij**, maar er geldt een **minimum**:
 - recht van bewoning en gebruik van de inboedel voor **min. 6 maanden** na overlijden van de huwelijkspartner (sinds 1 september 2018)
 - = nog minder dan vruchtgebruik!
- Wederkerigheid niet vereist
- Bij huwelijkscontract of n.a.v. wijziging van huwelijkscontract
- Testament / schenking i.v.v. LLE blijven mogelijk
- **Opgelet**: is sinds 1 september 2018 een **erfovereenkomst**
 - specifieke formaliteiten

Ongehuwd samenwonen: erft mijn partner?

*Geen trouwboek ...
... geen erfrecht?*

Erfrecht van de ongehuwde partner

- Wettelijke samenwoning *versus* feitelijke samenwoning
- Geen automatisch erfrecht voor feitelijke samenwoner: self-service = must !
- ***Hoe erfrecht organiseren ?***
 - Testament
 - Levenslange huur
 - Levensverzekering
 - Tontine / beding van aanwas
 - Aankoop op naam van de partner
 - Gesplitste aankoop VGB/BE

- Wet 28 maart 2007 tot regeling erfrecht wettelijke langstlevende partner
- Sindsdien wel beperkt erfrecht maar enkel voor wettelijk (!) samenwonende partner
- Vruchtgebruik op woning + huisraad
- **Geen beschermd reservatair erfrecht !**
- Niet zo zeker => einde wettelijke samenwoning = einde automatisch erfrecht

Geef bevelen van uit je graf ...

2. Successieplanning via TESTAMENT

Wettelijke reserve & beschikbaar deel

- **Geen absolute vrijheid** bij opmaak van testamenten !
- Bepaalde erfgenamen zijn wettelijk beschermd: **de "reservataire erfgenamen"**
- Men beschikt slechts vrij over het "beschikbaar deel"
- Wie & hoeveel ? Is veranderd sinds 1 september 2018!
 1. De "kinderen"
 2. De langstlevende echtgeno(o)t(e)

Wettelijke reserve & beschikbaar deel

- Grote wijziging vanaf 1 september 2018 (nieuw erfrecht)
- De regels met betrekking tot de omvang van de reserve van de kinderen en de ouders wijzigt!

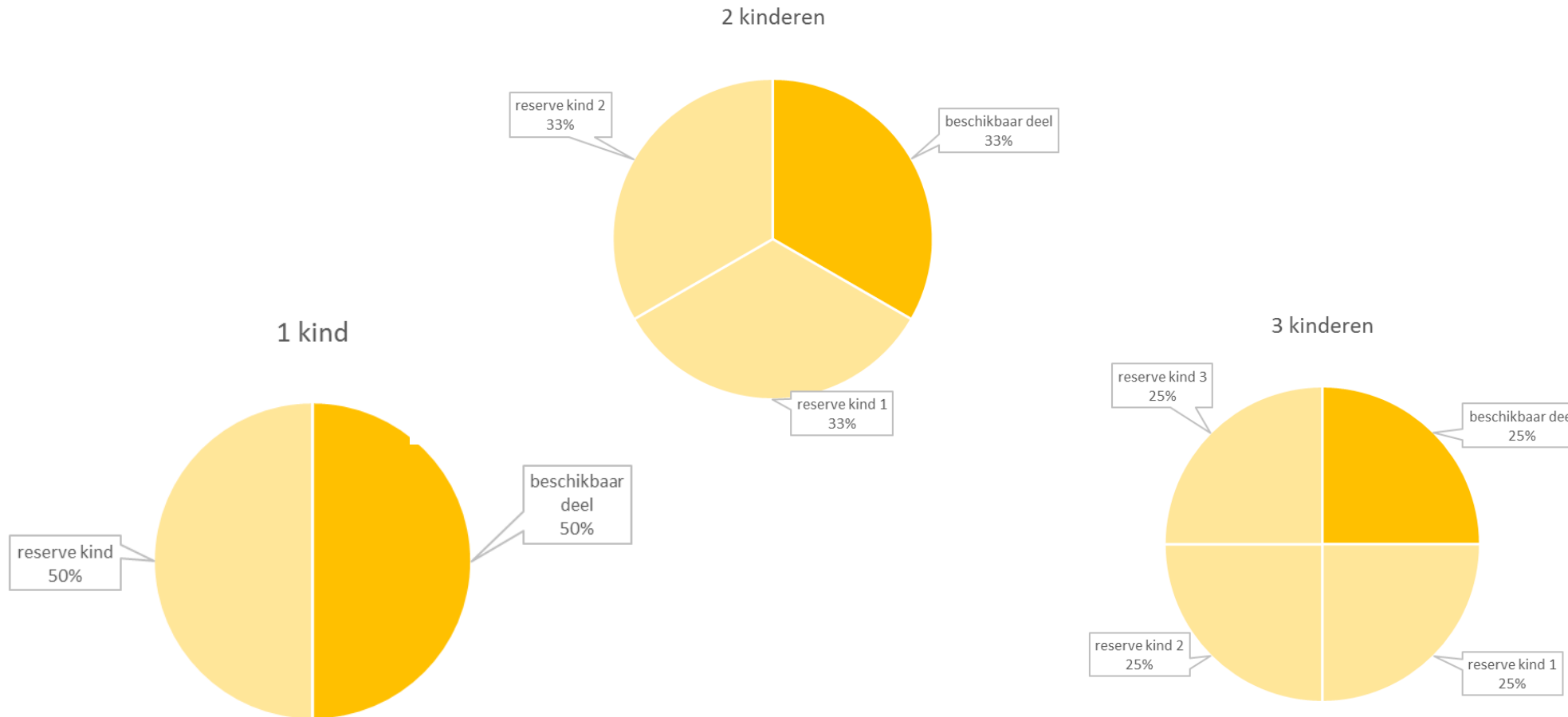
Wettelijke reserve & beschikbaar deel (sinds 1 september 2018)

KINDEREN:

Ongeacht het aantal kinderen, zal men over **minstens de helft** van zijn vermogen mogen beschikken

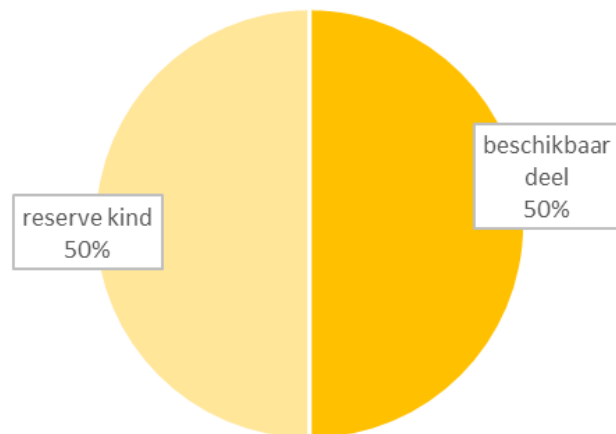
- **meer vrijheid** om te schenken en te legateren zonder de reserve van zijn kinderen aan te tasten
- interessant voor bv. nieuw-samengestelde gezinnen

Wettelijke reserve & beschikbaar deel kinderen situatie **vóór** 1 september 2018

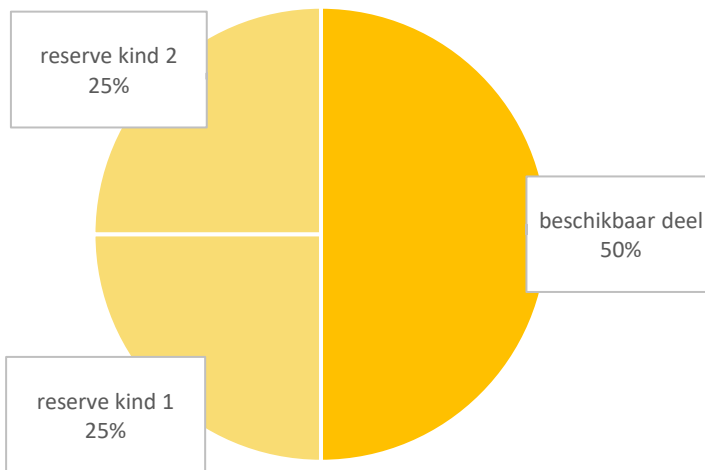

Wettelijke reserve & beschikbaar deel kinderen situatie **na** 1 september 2018

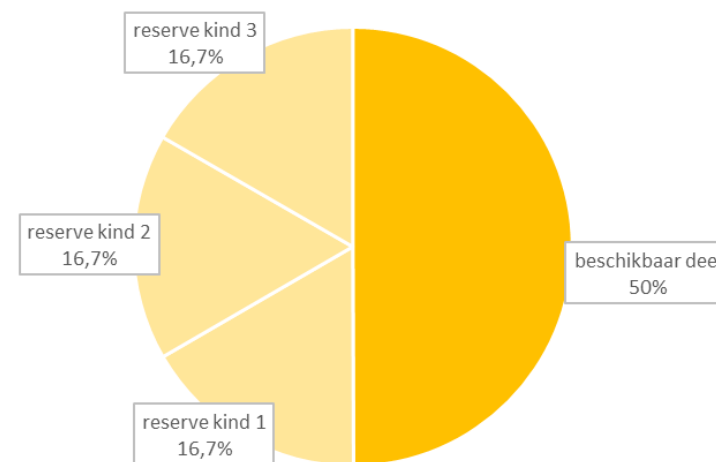
1 kind

2 kinderen

3 kinderen

Wettelijke reserve & beschikbaar deel (na 1 september 2018)

ouders:

- Ouders behouden hun erfrecht, maar ze hebben **geén reserve** meer.
- Gevolg? Partners (ook feitelijk samenwonende partners) kunnen hun vermogen vrij schenken en legateren aan iemand naar keuze **zonder dat de ouders aanspraak kunnen maken op "hun" deel.**
- De nieuwe wet voorziet wél in een onderhoud voor behoeftige ouders

Welke soorten testamenten heb je?

1. Het eigenhandig testament
2. Het notarieel testament
3. Het internationaal testament

Het 'eigenhandig' testament

- = zelfgeschreven, onderhands testament (mag niet getypt worden!)
- Naam, datum en handtekening nodig
- Goedkoop alternatief, maar bepaalde risico's (kans op verlies, kans op inhoudelijke fouten waardoor testament onuitvoerbaar is, kans op discussie's over de echtheid...)
- De legatarissen zullen toch formaliteiten moeten vervullen om testament uitvoerbaar te maken. De kosten worden dus mogelijk verschoven naar de erfgenamen.

TIP: ga je toch voor een eigenhandig testament? Laat het toch eens nalezen door een notaris + geef het in bewaring en laat de notaris het testament registreren!

Het notarieel testament

- Testament opgesteld door twee notarissen of één notarissen (met twee getuigen)
- Nuttige vorm voor personen die niet kunnen schrijven, blind zijn...
- Biedt meer zekerheid dan een eigenhandig testament: notaris zorgt voor een juridisch sluitende inhoud, kan wijzigen op bepaalde gevaren, vergewist zich van de geestelijke gezondheid van de testator... Testament kan later niet ter discussie staan
- Automatische registratie = testament zal hoe dan ook teruggevonden worden na het overlijden.

Het internationaal testament

- door de erflater aan de notaris aangeboden, die in tegenwoordigheid van twee getuigen, een verklaring opmaakt waaruit blijkt dat alle wettelijke vereisten zijn voldaan.
- vooral gebruikt in een internationale context
- schriftelijk opgesteld, maar moet niet noodzakelijk door de erflater zelf geschreven worden.
- mag getypt worden

Welke soorten 'legaten' zijn er?

1. Het algemeen legaat

de geheelheid van de nalatenschap wordt gegeven aan één of meer personen, algemene legataris(sen) genoemd.

".. stel aan als mijn algemene legataris, mijn goede vriendin

Welke soorten 'legaten' zijn er?

2. Het legaat onder algemene titel

legaat waarbij een deel (de helft, een derde) van de nalatenschap vermaakt wordt of al de onroerende of al de roerende goederen van de erflater of een bepaald gedeelte ervan. De begunstigden zijn in dat geval legatarissen onder algemene titel;

"... laat de helft van mijn onroerende goederen na aan mijn goede vriend"

Welke soorten 'legaten' zijn er?

3. Het bijzonder legaat

een legaat waarbij een bepaald goed of bedrag vermaakt wordt of een bepaald soort goederen bv. boeken, meubelen, muntstukken. De begunstigde wordt in dit geval "de bijzondere legataris" genoemd.

"... geef mijn appartement te Kortrijk, Markt 7 aan

Waarom van belang?

- Combinatie van verschillende soorten legaten is mogelijk
- Type legaat heeft gevolgen voor de inbezitstelling van de goederen, het dragen van de risico's die verbonden zijn aan de nalatenschap (de schulden), de opbrengsten van de goederen...
- Notaris kan begeleiden bij de opstelling

Nuttig om andere wensen op te nemen in testament? Kan, maar laatste wilsbeschikkingen neem je best via de gemeente (testament kan te laat opduiken + sommige wensen zijn onderworpen aan specifieke documenten. Zie www.leif.be voor meer info)

**Speel haasje
over met je
kinderen**

Oplossing

- **Essentie** = doorbreken van progressiviteit van de successierechten
- **Hoe?** Aanstelling maximaal aantal erfgenamen door een deel van uw vermogen rechtstreeks via testament aan uw kleinkinderen over te maken
- = "**Generation skipping**" (overslag van generatie)

“generation – skipping” of het overslaan van een generatie

Op twee manieren:

- Door het **verwerpen van de nalatenschap door een kind** in het voordeel van zijn eigen kind (kleinkind van de erflater) = initiatief bij de verwerpende OUDER van het kind.
Het kind verwerpt zijn volledige nalatenschap. Zijn eigen kind komt dus in aanmerking om te erven van zijn grootouder. Sinds 1 september 2018: fiscaal interessanter: mogelijkheid om **erfenis te aanvaarden en dan een deel belastingvrij te schenken!**
- Door een **“ik – opa” testament** op te stellen = initiatief bij de GROOTOUDER kinderen worden als algemeen legataris aangeduid in een testament onder last dat ze een bepaald bedrag uitkeren aan hun eigen kind.

Wat met het zogenaamde 'duolegaat'?

Opgelet: is weggefallen voor overlijdens na
30 juni 2021!

→ **check-up bij notaris nodig!**

Hoe ging een duolegaat in zijn werk?

Cijfervoorbeeld DUO-LEGAAT :

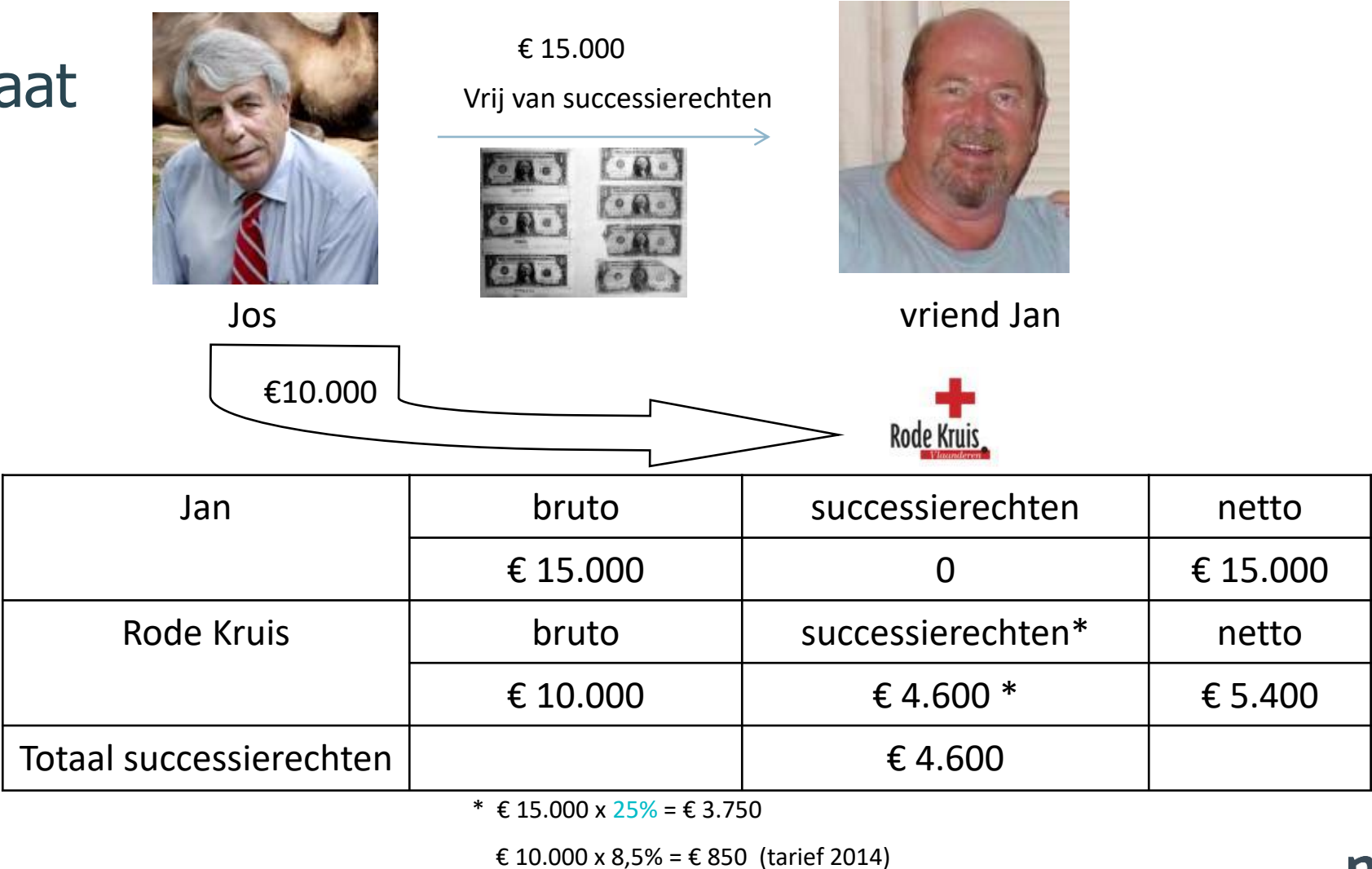
- GEEN duo-legaat

nalatenschap Jos	te betalen door Jan	Jan ontvangt netto
€ 25.000	€ 6250 (25%)	18.750€

Cijfervoorbeeld DUO-LEGAAT :

- WEL duo-legaat

Fiscaal voordeel van duolegaat afgeschaft

Fiscaal voordeel valt weg

- Voor alle overlijdens **vanaf 1 juli 2021**
- Nog altijd mogelijk om duolegaat op te nemen in testament, maar niet om een niet familielid (of ver familielid) fiscaal te bevoordelen
- Mogelijk moet goed doel meer erfbelasting betalen = **kans op verwerping door goed doel**
- Het deel dat had moeten toekomen aan het goede doel zal dan, afhankelijk van wat in je testament bepaald was, **aan iemand anders toekomen** (bv. een wettelijke erfgenaam of iemand anders die in je testament aangeduid stond) = komt niet overeen met initiële wensen!

Fiscaal voordeel duolegaat afgeschaft

Maar...

- voordeliger om na te laten aan een goed doel:

Mogelijk om (een deel van) je vermogen na te laten aan goede doelen zonder dat zij daarop erfbelasting verschuldigd zijn.

= De tarieven gaan van de huidige 8,5 naar **0 procent**

Wanneer? voor al wie vanaf 1 juli 2021 overlijdt.

Uitzonderingen: Voor de uitzonderingen (zoals private stichtingen) blijft het huidige tarief van 8,5 procent van toepassing.

Fiscaal voordeel duolegaat afgeschaft

En...

- **Het wordt voordeliger om te schenken aan een goed doel:**
De tarieven gaan van de **huidige 5,5 naar 0 procent.**

Wanneer? voor al wie vanaf 1 juli 2021 overlijdt.

Ook gelden uitzonderingen.

Fiscaal voordeel duolegaat afgeschaft

En voor wie wil nalaten aan een goede vriend/kennis?

- Mogelijk om dat te doen tot een **maximumbedrag van 15.000 euro** tegen een tarief van **3 procent** (in plaats van de huidige 25 procent).
= belastingbesparing van maximaal 3.300 euro.

Voorwaarde? Via een testament dat wordt opgemaakt voor de notaris.

TIP

De afschaffing van het duolegaat als fiscaal vriendelijke oplossing heeft een belangrijke impact hebben op de huidige successieplanning van de burgers.

Niet alleen voor wie nu al een duolegaat in zijn testament heeft opgenomen, maar ook voor wie van plan is schenkingen te doen.

Omdat elke situatie verschillend is → best contact op met een notaris om te bespreken wat hem concreet te doen staat.

3. SCHENKING ALS MIDDEL VAN SUCCESSIONPLANNING...

Geef weg zonder kopzorgen

De kopzorgen van de schenker

- Het Ferrari-syndroom
- Het Naaktheids-syndroom
- Het Baron-syndroom
- Het Heksen/Frankenstein-syndroom

De remedies

- ontbindende voorwaarde
- vervreemdingsverbod
- beheersmandaat (minderjarige)
- voorbehoud vruchtgebruik
(enkel bij notariële schenking mogelijk !)
- last (bv. vaste jaarlijkse “return”,
lijfrente, onderhoudsplicht)
- verbod inbreng huwelijksgemeenschap

Invloed van schenkingen op de erfenis

- Schenking: in principe als '**voorschot** op de erfenis'
= Schenkingen moeten in principe in rekening worden gebracht : **verrekend worden met het erfdeel** van het begunstigde kind.
- **HOE?** **Sinds 1 september 2018: nieuwe regels!**
 - **in waarde.** Welke waarde? De waarde op het moment van de **schenking geïndexeerd** tot het **moment van het overlijden!**

Indexering van schenkingen tot het moment van overlijden

- Kan soms onbillijke gevolgen hebben!
- Bv. Schenking van een geldsom
- na 20 jaar wordt het bedrag geïndexeerd. Aangezien de schenking ingebracht moet worden in de nalatenschap zal dit een invloed hebben op het erfdeel van de erfgenamen...
- Situatie vroeger: erfdeel van de erfgenaam – schenking
- Situatie vandaag: erfdeel van de erfgenaam – schenking +
indexering! = erfdeel krimpt!

SCHENKINGSRECHTEN

De Vlaamse schenkbelasting ONROERENDE GOEDEREN tarieven

Eengemaakte schalen	Tarief rechte lijn en partners	Tarief niet rechte lijn
0 - 150.000	3%	10% (9%)
150.000 - 250.000	9% (6%)	20% (17%)
250.000 - 450.000	18% (12%)	30% (24%)
Boven 450.000 EUR	27% (18%)	40% (31%)

Aanzienlijke verlaging? Vb. Schenking van een woning twv 220.000 euro:

- Schenkingsrechten voor 1 juli 2015 : 21.225 euro
- Schenkbelasting vanaf 1 juli 2015 : 10.800 euro

Invloed van schenkingen op de erfenis

Wanneer kan een onroerend goed schenken voordelig zijn?

- **Wanneer het gaat om een schenking/erfenis aan “verdere” familie;**
de successietarieven “vreemden” zijn hoog! De schenkingstarieven zijn veel lager voor deze categorie van personen.
- **Wanneer er sprake is van een tweede woning: een onroerende schenking is zeker de moeite waard**
- **Wanneer er sprake is van één “enige” woning: een schenking kan de moeite waard zijn**
informeer je bij de notaris.

De notaris zal alle fiscale **en** burgerrechtelijke aspecten van de schenking bekijken

EEN ONROEREND GOED SCHENKEN OF IN DE ERFENIS LATEN ZITTEN?

Situatie bij kinderen

Successietarieven

SCHIJVEN	Tarieven “in rechte lijn”
0,01 EUR tot 50.000 EUR	3 %
50.000 EUR tot 250.000 EUR	9 %
daarboven	27%

Schenkingstarieven

SCHIJVEN	Tarieven “in rechte lijn”
0,01 EUR tot 150.000 EUR	3%
150.000 EUR tot 250.000 EUR	9%
250.000 EUR tot 450.000 EUR	18 %
Boven de 450.000 EUR	27%

EEN ONROEREND GOED SCHENKEN OF IN DE ERFENIS LATEN ZITTEN?

Situatie bij andere personen dan kinderen

Successietarieven

SCHIJVEN	Tussen broeders en zusters	Tussen anderen
0,01 EUR tot 35.000 EUR	25 %	25 %
35.000,01 EUR tot 75.000 EUR	30 %	45 %
daarboven	55 %	55 %

Schenkingstarieven

SCHIJVEN	Tarief “niet in rechte lijn” (dus iedereen behalve de (klein)kinderen, (groot)ouders...)
0,01 EUR tot 150.000 EUR	10%
150.000 EUR tot 250.000 EUR	20 %
250.000 EUR tot 450.000 EUR	30 %
Boven de 450.000 EUR	40 %

Een voorbeeld erven versus schenken

Van een huis t.w.v 150 000 euro

HYPOTHESE 1: we laten het huis in de erfenis van een kind

Schijf 1 (50.000 euro) wordt belast aan **3% = 1500 euro**

Schijf 2 (100.000 euro) wordt belast aan **9 % = 9000 euro**

In totaal betaalt men **10.500 euro erfbelasting.**

HYPOTHESE 2: we schenken het huis aan een kind

Schijf 1 (150.000 euro) wordt belast aan **3% = 4500 euro**

verschil: $10.500 - 4.500 = 6000$ euro belastingbesparing

ROERENDE SCHENKING

De schenkingstarieven voor roerende goederen zeer laag (3% / 7%).

Heeft het nog zin te kiezen voor een belastingvrije gift (bv. handgift / bankgift)?

Of schenken we maar beter steeds via Belgische notaris met betaling van de schenkbelasting van 3% of 7%?

Troeven van de notariële schenkingsakte

- Juridische begeleiding door een deskundige in de materie
- Voorbehoud van vruchtgebruik is steeds mogelijk
- Via de betaling van de 3% / 7% koopt de schenker zijn “fiscale gemoedsrust” af
 - Definitieve afrekening met fiscus
 - Later geen erfbelasting meer te betalen
 - door begiftigden, ook al sterft schenker
 - binnen de 3 jaar

Belastingvrije handgift / bankgift

- **Voordeel:** geen schenkingbelasting want geen verplichte registratie
 - **Nadeel:** sterft de schenker binnen de 3 jaar => begiftigde moet toch nog erfbelasting betalen op het geschonken goed!
 - Dus: **RISICOPERIODE VAN 3 JAAR !**
 - Vooral interessant bij jonge leeftijd & goede gezondheid van schenker
- ⇒ **OPGELET** bij schenking met voorbehoud van vruchtgebruik
- schenking via Nederlandse notaris zal toch leiden tot het betalen van erfbelasting! (standpunt Vlabel)

Erfbelasting vermijden?

Registreren en betalen van schenkbelasting!

“Gok”-schenkingen met fiscale “regularisatie-kit”

- = **Belastingvrije roerende schenking**
(bank- & handgift)
- = Hopen op goede afloop van 3-jaarstermijn
- = Bij terminaal ziek worden binnen 3 jaar na schenking => nog snel schenkingsrechten betalen via regularisatie (zgn. “sterfbed-schenkingen”)

*Waar zit het gok-element ? => plotse dood
(tenzij overlijdensverzekering !)*

Schenken is fiscaal zeer interessant MAAR

schenken blijft een verarming, zelfs gecombineerd met voorwaarden en lasten.

= Het fiscaal plaatje is belangrijk, maar de andere gevolgen moeten zeker nog eens bekeken worden:

- Heb je nog een financiële buffer voor je oude dag?
- Geniet je van bepaalde sociale uitkeringen? Zowel voor de schenker als voor de begunstigde kan de schenking een invloed hebben.

4. Successieplanning met... Een erfovereenkomst: familieruzies vermijden

Successieplanning met... Een erfovereenkomst: familieruzies vermijden

PRINCIPE: het maken van een erfovereenkomst BLIJFT verboden.

MAAR sinds 1 september 2018:

- de uitzonderingen op dit principe zijn uitgebreid
- globale erfovereenkomsten en punctuele erf-overeenkomsten zijn mogelijk.

Opgelet: niet alles kan zomaar via een erfovereenkomst!

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Globale erfovereenkomst: één of beide ouders met al hun kinderen (en eventueel ook kleinkinderen en stiefkinderen) overleggen en gaan op zoek naar een “**fair**” **evenwicht** tussen de kinderen; een soort van globaal “akkoord” over **de latere behandeling in de nalatenschap, van de schenkingen en voordelen** die hun kinderen hebben ontvangen.

Voorbeeld: situatie van een kind dat een schenking kreeg versus kind dat van dure studies heeft kunnen genieten.

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Punctuele erfovereenkomst: overeenkomsten die het voor toekomstige erfgenamen mogelijk maken bepaalde beslissingen te nemen over **specifieke aspecten** van een schenking of een erfenis.

Bv. Een waarde 'vastpinnen' aan een schenking

Bv. Afstand nemen van de vordering tot inkorting = aanvaarden dat zijn reserve aangetast wordt.

Erfovereenkomsten: familieruzies vermijden

Erfovereenkomsten = grote impact op het vermogen van de erfgenamen

→ Om de partijen te **beschermen: streng formalisme**

partijen krijgen eerst een ontwerp van de erfovereenkomst en pas na één maand mogen ze de erfovereenkomst ondertekenen. Deze termijn laat de ouders en kinderen toe om op **doordachte** en **serene** wijze afspraken te maken.

5. Nadenken voor wanneer je het niet meer kan... DE ZORGVOLMACHT.

Niet enkel anticiperen op een
overlijden, maar eventueel ook
op een wilsonbekwaamheid.

Om te beginnen...

Mentale of fysieke beperking

(bv. geheugenverlies, ongeval, ziekte...) → feitelijke toestand
= **'wilsonbekwaamheid'**
= **'gezond van geest'**

Uit een 'niet kunnen' volgt een 'niet MOGEN' →

juridische toestand
= **'handelsonbekwaamheid'**

Sommige groepen van mensen mogen volgens de wet geen rechtshandelingen stellen in hun eigen belang.

Wat als iemand 'wilsonbekwaam' wordt?

2 mogelijkheden:

1. De persoon had hierop geanticipeerd en had een '**zorgvolmacht**' opgesteld voor bepaalde zaken (buitengerechterlijke bescherming);
2. De persoon had niets voorzien en wordt voor een aantal zaken of helemaal onder **bewind** geplaatst (gerechterlijke bescherming).

De autonome wil van de persoon heeft altijd voorrang op een gerechterlijke bescherming. Indien iemand een zorgvolmacht voorzien heeft primeert de zorgvolmacht altijd voor de handelingen die in deze zorgvolmacht beschreven staan.

Wanneer wordt iemand onder bewind geplaatst en dus 'gerechterlijk beschermd'?

- Wanneer iemand **wilsonbekwaam** wordt en bepaalde handelingen niet meer kan uitoefenen
EN
- met betrekking tot deze handelingen **géén zorgvolmacht** heeft opgesteld;
OF
- een zorgvolmacht heeft opgesteld, maar de zorgvolmacht **onvoldoende bescherming** blijkt te bieden aan de betrokken lasthebber

Wat is een 'zorgvolmacht?'

- Een overeenkomst (nl. een lastgeving)
- Waarbij iemand (de lastgever)
- Een volmacht geeft aan een andere persoon of personen (lasthebbers)
- Om bepaalde handelingen te stellen in zijn plaats
- Voor het geval hij of zij daar in de toekomst zelf niet meer toe in staat is wegens wilsonbekwaamheid.

Wat is een 'zorgvolmacht?'

De zorgvolmacht = anticipatief denken over de toekomst

Bepaalde richtlijnen geven over het beschikken en beheren (nieuw sinds 1 maart 2019) van zijn vermogen, zodat zijn eigen wensen worden gerespecteerd op het moment dat men zelf bepaalde handelingen niet meer juridisch mag stellen.

→ Vermijden dat zijn vermogen 'geblokkeerd' worden door het zelf niet kunnen handelen... belangrijk in het kader van successieplanning!

Welke handelingen worden in een zorgvolmacht beschreven?

1. Daden van beschikking over het vermogen

bv. een schenking van aandelen, een woning verkopen, een appartement aankopen...

2. Daden van beheer over het vermogen (NIEUW)

bv. verhuren van een appartement (voor een periode van minder dan negen jaar), facturen innen, beleggen, pensioeninkomsten ontvangen...

3. zorg over de persoon (NIEUW)

bv. keuze van rusthuis of woonzorgcentrum, bepaalde rechten uitoefenen uit de Wet Patiëntenrechten (bv. al dan niet verkrijgen van palliatieve zorg).

→ **vanaf 1 maart 2019 biedt de zorgvolmacht de mogelijkheid om een 'globale regeling' te treffen**

NIET: hoogstpersoonlijke handelingen

zoals een huwelijk aangaan, kind erkennen, testament opstellen, euthanasieverklaring....

Voorbeeld

- *Freya heeft een zorgvolmacht opgesteld. Dit heeft ze vooral gedaan omdat ze zeker wil zijn dat haar kinderen haar eigen richtlijnen en instructies zullen volgen op de dag dat ze ouder wordt en misschien zelf haar vermogensrechtelijke belangen niet meer kan waarnemen. Zo wil Freya zeker zijn dat wanneer ze de leeftijd van 75 jaar heeft bereikt, haar **huis wordt verkocht** door haar kinderen (waarbij ze allemaal moeten toestemmen met de verkoopprijs). Aan haar eigen dochter Julie geeft ze bovendien de opdracht om de **financiële zaken te regelen die verband houden met haar verhuis naar een rusthuis**. Julie is immers verpleegkundige en ze heeft een goed overzicht en kennis van de rust- en zorginstellingen. Om zeker te zijn dat de verkoopprijs van de woning de kosten van haar verder dagdagelijks leven kunnen dekken, bepaalt Freya bovendien dat de vrederechter een **minimumverkoopprijs vastlegt**.*

Anticiperen over de toekomst...

houdt in dat men vandaag nog de gevolgen van zijn handelen moet beseffen.

Een zorgvolmacht kan dus enkel opgesteld worden op het moment dat men nog wilsbekwaam is!

Mensen met toenemend geheugenverlies wachten dus beter niet tot het laatste moment op een zorgvolmacht op te stellen. Eenmaal de persoon niet meer wilsbekwaam is → te laat om een zorgvolmacht op te stellen!

Wanneer treedt de zorgvolmacht 'in werking?'

Afhankelijk van wat in de zorgvolmacht beschreven staat (keuze van de lastgever)

A. Bij wilsonbekwaamheid

→ in praktijk vaak vastgesteld door één of meerdere artsen. Lastgever kiest op voorhand hoe dit vastgesteld moet worden.

B. Wanneer de persoon nog wilsbekwaam is

→ Wanneer de persoon niet goed bij been is. Mentaal nog goed maar fysiek wat hulp nodig heeft en dus in die zin een zorgvolmacht wil geven.

Voorbeeld

- *Tristan is zestig jaar geworden. Hoewel hij vandaag zeker niet te klagen heeft over zijn gezondheid, zou hij toch liever anticiperen op het moment dat hij zelf zijn vermogensbelangen niet meer kan waarnemen.*

Tristan heeft met de jaren een mooie onderneming opgebouwd waarin zijn beide kinderen, Sara en Baptiste, een rol vervullen. Hij wil een zorgvolmacht opstellen met het oog op het beheer van zijn onderneming wanneer hij zelf wat moeite zal ondervinden, maar hij wil Sara en Baptiste niet opzadelen met de verantwoordelijkheid om te beslissen of hij nog 'mentaal goed genoeg is' om zijn taken te behartigen. Daarom laat Tristan in zijn zorgvolmacht opnemen dat zijn wilsonbekwaamheid beoordeeld zal worden door twee onafhankelijke artsen.

Zorgvolmacht ≠ gewone volmacht

Gewone volmacht:

- heeft uitwerking zolang de persoon wilsbekwaam is

Zorgvolmacht:

- kan, mits voldoening aan de formele voorwaarden, uitwerking krijgen wanneer de persoon wilsonbekwaam wordt!
= groot voordeel van de zorgvolmacht

De zorgvolmacht: uitwerking na wilsonbekwaamheid

Wanneer werkt de zorgvolmacht door na de wilsonbekwaamheid?

1. De lasthebber was **wilsbekwaam** bij het opstellen van de zorgvolmacht;
2. De zorgvolmacht werd **schriftelijk** opgesteld;
3. De zorgvolmacht vermeldt de doelstelling: **een buitengerechterlijk bescherming organiseren**;
4. De zorgvolmacht werd **geregistreerd** in het 'Centraal Register van Lastgevingen' (CRL) beheerd door de Federatie van notarissen

**zonder registratie werkt de zorgvolmacht NIET
door!**

Een lasthebber of lasthebbers aanstellen

Principe: vrijheid (familie, vrienden, professionelen...)

Vaak afhankelijk van de omschreven taken (bv. professionele handelingen versus privé-handelingen) **vermijd conflicten** tussen lasthebbers door duidelijke instructies te geven.

vermijd belangenconflicten door eventueel ad hoc lasthebbers aan te stellen.

Bv. Inplanning van schenkingen aan de kinderen met de kinderen die aangesteld worden als lasthebbers...

duid 'reserve' lasthebbers aan voor het geval de aangeduide lasthebbers zelf onmogelijk de handelingen willen of kunnen stellen.

Krijgen de lasthebbers **een vergoeding**? Principe niet, maar een vergoeding voor bepaalde uitgaven kan. Hoe dan ook → zorgen voor **duidelijkheid**

Buitengerechterlijke bescherming?

- Vanaf het moment van de wilsonbekwaamheid mag de lasthebber de in de zorgvolmacht toegekende taken uitvoeren zonder dat de rechter er in moet tussenkomen of toestemming moet geven:
→ het is een **buitengerechterlijke bescherming**.

Absoluut geen rechterlijke tussenkomst? Toch wel. De rechter kan tussenkomen indien er **problemen zijn met de uitvoering** van de zorgvolmacht of **wanneer de persoon onvoldoende wordt beschermd door de zorgvolmacht**

EINDE van de zorgvolmacht

Overlijden van de lastgever: zorgvolmacht neemt een einde

Overlijden of wilsonbekwaamheid van de lasthebber(s): best een oplossing voorzien in de zorgvolmacht zelf.

→ Subsidiaire lasthebbers voorzien

Voorbeeld

- *Wim is een weduwnaar met twee zonen (Sebastian en Tristan) en heeft een zus (Caroline). Hij bepaalt in een zorgvolmacht dat Sebastian en Tristan beiden een volmacht krijgen om de gezinswoning te verkopen, wanneer Wim aangeeft dat hij naar een assistentiewoning wil verhuizen. De twee zonen moeten volgens de zorgvolmacht samen handelen bij de verkoop. Wim wil echter zeker zijn dat de woning wordt verkocht aan de werkelijke waarde. Daarom geeft hij aan zijn zus een volmacht om een onafhankelijke schatter aan te stellen voor de verkoop. Overlijdt zijn zus vóór de wilsonbekwaamheid van Wim, dan bepaalt de volmacht dat de schatter aangesteld wordt door één van zijn zonen*

Een zorgvolmacht in het kader van successieplanning?

- Om te kunnen beschikken over ons vermogen moeten we wilsbekwaam en dus handelingsbekwaam zijn.

Indien wilsonbekwaam → **blokkering van ons vermogen, geen mogelijkheid meer om het vermogen over te dragen naar de volgende generaties via bv. een schenking**

MAAR: kan niet voor alle handelingen = niet voor de strikt persoonlijke handelingen
→ je kan bv. géén volmacht geven om een testament op te stellen
testament = hoogst persoonlijk document

Zorgvolmacht = ideaal in het kader van successieplanning, maar grote verantwoordelijkheid bv. bij kiezen van de lasthebbers.

Voorbeeld

- *David en Laura hebben twee kinderen waar ze heel trots op zijn. Zelf hebben ze twee onroerende goederen: de gezinswoning en een appartement dat Laura heeft geërfd. David heeft vroeger een goed geërfd, maar dat is ondertussen verkocht. De gezinswoning zit in het gemeenschappelijk vermogen van David en Laura (beiden zijn er dus eigenaar van). Het geërfde appartement daarentegen behoort aan Laura toe. David en Laura zijn nog jong, ze willen nog niet schenken maar ze zijn begaan met het lot van hun vermogen. Ze weten immers dat hun vermogen toelaat om te schenken aan hun kinderen. Omdat niemand de toekomst kan voorspellen, willen David en Laura elkaar wederzijds een volmacht geven om bepaalde van hun eigen goederen te schenken, indien één van hen wilsonbekwaam zou worden op hun oude dag.*

Een zorgvolmacht in het kader van successieplanning?

- **advies van de notaris**

= anticiperen op het **geheel** plaatje en **overzicht krijgen** over alle juridische mogelijkheden zodat **alle bestaande wettelijke instrumenten zo efficiënt mogelijk benut worden.**

De zorgvolmacht is één van de vele aspecten van successieplanning. Anticiperen aan de hand van een zorgvolmacht kan **zowel op jonge als oude leeftijd** en ook wanneer men in het kader van een andere gebeurtenis naar de notaris komt (bv. wanneer een koppel een huwelijksovereenkomst laat opstellen).

De notaris kan **begeleiden** bij het maken van keuzes en kan wijzen op bepaalde belangenconflicten bij het kiezen van lasthebbers.

- De notaris zorgt voor de **registratie in het CRL.**

Vragen?

**Wil je meer informatie over huwen, erven, schenken,
ondernemen en nog zoveel meer?**

Neem dan een kijkje op

notaris.be